

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž-223/02-3

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda mr. Branka Zmajevića, kao predsjednika vijeća, te Vesne Vrbetić, Milivoja Mikora, Senke Klarić-Baranović i Zlate Lipnjak-Bosanac, kao članova vijeća, uz učestvovanje višeg sudskog savjetnika Vojimira Katića, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. S. P. i dr., zbog kaznenih djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH, odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i opt. S. P., podnesenih protiv presude Županijskog suda u Osijeku od 18. prosinca 2001. broj K-89/01-13, saslušavši zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Tomislava Dujmića, u sjednici održanoj dana 17. prosinca 2003. godine

presudio je:

Odbijaju se žalbe državnog odvjetnika i opt. S. P. kao neosnovane, te se prvostupanjska presuda dijelu pod točkom 1) izreke potvrđuje.

Obrazloženje

Županijski sud u Osijeku je presudom od 18. prosinca 2001. broj K-89/01-13 opt. S. P. proglasio krivim zbog počinjenja kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH, te ga za ovo kazneno djelo, uz primjenu čl. 39. st. 1. toč. 1. OKZRH osudio na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine, u koju kaznu mu je po čl. 45. OKZRH uračunao vrijeme provedeno u pritvoru od 03. srpnja 2001. do 18. prosinca 2001., a po čl. 90. st. 4. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 34/1993 i dr., u nastavku: ZKP/93) ovog optuženika oslobodio je od dužnosti nadoknade troškova kaznenog postupka u cijelosti, odlučivši da troškovi padaju na teret proračunskih sredstava suda, kako je to navedeno u točki 1) izreke te presude.

Istom presudom je po čl. 339. toč. 6. ZKP/93, uz primjenu čl. 2. st. 2. Zakona o općem oprost, protiv opt. S. S. odbio optužbu da bi počinio kazneno djelo iz čl. 235. KZRH, a po čl. 91. st. 1. ZKP/93 odlučio da troškovi kaznenog postupka padaju na teret proračunskih sredstava suda, kako je to pobliže opisano u točki 2) izreke iste presude.

Protiv ove prvostupanjske presude, i to samo glede djela opisanog u točki 1) njene izreke, žalbe su podnijeli državni odvjetnik i opt. S. P. po branitelju R. A., odvjetniku iz O..

Državni odvjetnik pobija prvostupanjsku presudu u navedenom dijelu pod točkom 1) njene izreke zbog odluke o kazni, predlažući da se ona u tom dijelu preinači, tako da se optuženika osudi na kaznu zatvora u dužem trajanju.

Opt. S. P. prvostupanjsku presudu pobija u naznačenom dijelu pod točkom 1) njene izreke zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, zbog povrede kaznenog zakona, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog odluke o kazni, s prijedlogom da se u naznačenom dijelu prvostupanjska presuda preinači, tako da se ovog optuženika oslobodi od optužbe, odnosno da se ona u tom dijelu ukine i predmet vrati na ponovno suđenje prvostupanjskom sudu.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski sud je po čl. 501. u vezi čl. 373. st. 1. i 2. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 110/97, 27/98, 58/99, 112/99 i 58/02, u nastavku: ZKP) spise predmeta dostavio na dužno razgledanje Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske, a ujedno je državnog odvjetnika obavijestio o sjednici vijeća ovog suda.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske vratilo je spise predmeta uz podnesak od 20. svibnja 2002. broj KŽ-DO-688/02, s prijedlogom da se žalba državnog odvjetnika prihvati i u traženom pravcu preinači prvostupanjska presuda, a žalba optuženika S. P. da se odbije kao neosnovana i u preostalom dijelu da se ta presuda potvrdi, pri čemu je ustajao i saslušani zamjenik Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Tomislav Dujmić na sjednici vijeća drugostupanjskog suda.

Žalbe državnog odvjetnika i opt. S. P. nisu osnovane.

Drugostupanjski sud je ispitao prvostupanjsku presudu u pobijanom dijelu, glede točke 1) njene izreke, iz osnova iz kojih je žalbama pobijana, a po službenoj dužnosti ispitao je postoje li povrede odredaba kaznenog postupka navedene toč. 1. st. 1. čl. 379., odnosno je li na štetu optuženika povrijeđen kazneni zakon, kako to nalaže odredba toč. 2. st. 1. navedenog članka ovog Zakona, no pri takvom ispitivanju pobijanog dijela prvostupanjske presude, drugostupanjski sud nije našao da bi bile ostvarene one povrede odredaba kaznenog ili povrede kaznenog zakona koje se ispituju po službenoj dužnosti.

Drugostupanjski sud u cijelosti prihvaća iznijete razloge iz obrazloženja prvostupanjske presude glede njenog pobijanog dijela, koje se odnose na izlaganje činjenica koje su dokazane ili nedokazane, glede ocjene vjerodostojnosti proturječnih dokaza, te razloge kojima se taj sud rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja, napose pri utvrđivanju postoji li kazneno djelo i kaznena odgovornost optuženika, odnosno o primjenjivanju određenih odredaba kaznenog zakona na optuženika i njegovo djelo, a također prihvaća i onaj dio obrazloženja koji se odnosi na okolnosti koje je prvostupanjski sud uzeo u obzir pri odmjeravanju kazne. Ovo zbog toga što je prvostupanjski sud obrazlažući pobijani dio prvostupanjske presude u potpunosti poštivao zahtjeve odredbe čl. 347. st. 7. odnosno st. 8. ZKP/93. Razloge prvostupanjske presude žalitelji nisu uspjeli osporiti.

Na žalbu opt. S. P.:

- zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka:

Žalitelj prvostupanjsku presudu pobija zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, ali pri tome izričito ne naznačuje koja bi to bitna povreda bila ostvarena, no iz navoda žalbe proizlazi kako žalitelj smatra da su razlozi ove presude o odlučnim činjenicama proturječni, napose glede ocjene iskaza svjedoka J. M., jer da sadržaj zapisnika o iskazu toga svjedoka ne opravdava zaključak koji je iz njega izveo prvostupanjski sud.

Međutim, ovakav žalbeni prigovor sadržajno zapravo predstavlja prigovor na pogrešno utvrđeno činjenično stanje, a ne na bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 354. st. 1. toč. 11. ZKP/93, koja bi se odnosila na proturječnost razloga o odlučnim činjenicama, a također niti na proturječje između onoga što se navodi u razlozima presuda u sadržaju navedenog zapisnika o iskazu svjedoka J. M. i samog zapisnika u kojem je njegov iskaz unesen.

Zbog toga drugostupanjski sud nalazi da nije počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz čl. 354. st. 1. toč. 11. ZKP/93, a niti koja druga bitna povreda odredaba kaznenog postupka koja se ispituje po službenoj dužnosti.

- zbog povrede kaznenog zakona:

Žalitelj prvostupanjsku presudu pobija zbog povrede kaznenog zakona, smatrajući da se u konkretnom slučaju optuženikovo ponašanje u pravilnoj primjeni kaznenog zakonodavstva ne može cijeliti kao nečovječno ponašanje, obrazlažući to time da radnje optuženika prema ošt. L. K., kako su one opisane u izreci pobijane presude, nisu dokazane, a glede ošt. J. M., da utvrđeno ponašanje optuženika nije bilo nečovječno ponašanje, obzirom da on oštećenika nije na ništa silio, iako je bio naoružan, te iako je oštećenik njega i one koji su ga slali, poslao u p.m.

Međutim, glede prigovora da radnje optuženika usmjerene prema oštećenom L. K., kako su opisane u izreci pobijane presude, nisu dokazane, drugostupanjski sud smatra da se ovdje radi o prigovoru na tzv. posrednu povredu kaznenog zakona, koja bi se, prema žalitelju, ostvarila primjenom odredaba kaznenog zakona na pogrešno utvrđeno činjenično stanje, no u takvom slučaju zapravo se radi o pobijanju prvostupanjske presude zbog pogrešno, odnosno nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, a ne o žalbenom osnovu zbog povrede kaznenog zakona po čl. 353. toč. 2. u vezi čl. 355. ZKP/93.

Nije u pravu žalitelj kada smatra da utvrđene radnje optuženika poduzete prema oštećenicima L. K. i J. M. ne predstavljaju nečovječno postupanje i to u potrebnom, osobito teškom stupnju, obzirom da su poduzete u situaciji okupacije od strane tzv. JNA i njoj pridruženih srpskih paravojskih postrojbi, u prilikama kada je djelovao tzv. štab TO kao tijelo mjesne vlasti, u kojim se okolnostima, a u cilju progona, zbivalo fizičko i psihičko zlostavljanje nesrpskog stanovništva, privodilo na saslušanja, premlaćivalo, strašilo, dovodilo na prisilni rad i ostala ponižavanja i stradanja, kako je to prvostupanjski sud potpuno i pravilno utvrdio i obrazložio u razlozima pobijane presude (str. 10. odlomak 3. do str. 11. odlomak 1.), u kojem kontekstu je prvostupanjski sud opravdano ocijenio i ponašanje

optuženika, kao onakovo nečovječno postupanje, kojim se ostvaruje obilježje kaznenog djela ratno zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH. Žalitelj inače niti ne prigovara utvrđenju postojanja ostalih odlučnih činjenica koje predstavljaju obilježja ovog kaznenog djela, ne negirajući postojanje okupacije baranjskog sela Batine od strane navedenih vojnih postrojbi, niti pri tome prigovara utvrđenom cilju progona i djelovanju tzv. štaba TO.

Zbog navedenih razloga drugostupanjski sud ne nalazi da bi na štetu optuženika bio povrijeđen kazneni zakon u bilo kojem obliku koji je propisan u odredbi čl. 355. ZKP/93.

- zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja:

Iako žalitelj ističe da prvostupanjsku presudu pobija zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, zapravo je pobija samo zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, jer ne ističe niti jednu odlučnu činjenicu koju prvostupanjski sud ne bi utvrđivao, a također ne nudi niti nove dokaze u vezi takovih, neutvrđenih činjenica, već naprotiv, žalitelj prigovara samo tome kako je prvostupanjski sud ocijenio iskaze svjedoka L. K. i J. M., te kakove je zaključke iz njihovih iskaza, te ostalih izvedenih dokaza izveo glede postojanja odlučnih činjenica.

Neosnovano žalitelj prvostupanjsku presudu pobija zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja. Naime, pogrešno činjenično stanje prema odredbi čl. 356. st. 1. ZKP/93 postoji kad je sud kakvu odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio, odnosno kada je nije utvrdio, a takovo, nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i onda kada na to upozoravaju nove činjenice ili novi dokazi, kako to propisuje odredba st. 2. navedenog članka ovog Zakona.

U žalbi nisu iznijete nove činjenice ili novi dokazi, koji bi upućivali na nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, a time i pogrešno utvrđeno.

Neosnovano žalitelj smatra da oštećenik L. K., kao svjedok pri ispitivanju nije određeno naznačio da ga je na način, opisan u izreci presude pod točkom 1), osim S. L. tukao i optuženik i to valjkom za razvijanje tijesta, udarajući ga po leđima i pri tome mu zadao napuknuće 5 rebara s lijeve strane, te ozljede 5 pršljenova kralježnice, od kojih je jedan pršljen slomljen. Naime, svjedok L. K. doista je okolnosno i uvjerljivo, bez protudokaza koji bi bili izvedeni tijekom glavne rasprave, opisao događaj, između ostaloga, da je prilikom ispitivanja u tzv. štabu TO njega najprije pištoljem u predjelu glave izudarao S. L., koji je naredio optuženiku da donese neku šibu kojom će ga nastaviti tuži, ali je optuženik došao s drvenim predmetom i to "oklagijom", šetajući se iza njega, a nakon što ga je S. L. upitao: "Što, ne možeš?", da je osjetio jak udarac tom oklagijom po leđima, tako da je zajedno sa stolicom odletio preko 2 metra, pojašnjavajući pri tome u odgovoru na pitanja da su se u prostoriji istovremeno nalazili još i S. L., koji je sjedio na stolici njemu s lijeve strane, ispred njega da je sjedio M. G., a s njegove bočne desne strane da je bio S. L., dok se u to vrijeme iza oštećenika šetao optuženik. Doduše, točno je, kao što to žalitelj iznosi, da ovaj oštećenik nije vidio trenutak kada je optuženik njega udario tim predmetom po leđima, međutim zaključak prvostupanjskog suda je potpuno logičan i opravdan, obzirom na detaljan opis položaja svih prisutnih u prostoriji, da je oštećeniku udarce valjkom za razvijanje tijesta zadao upravo optuženik, jer se on jedini nalazio njemu iza leđa i jer je svjedok prethodno vidio da optuženik takav predmet drži u ruci, pa da je u takvom rasporedu prisutnih u prostoriji jedino optuženik bio taj koji je udarcem tim predmetom mogao oštećeniku zadati tjelesne ozljede,

koje su utvrđene i na temelju medicinske dokumentacije. Zbog opisanog položaja prisutnih u prostoriji logično je da oštećenik L. K. nije vidio radnju optuženika, već je to opravdano zaključio. Pri svemu tome, ni po ocjeni drugostupanjskog suda, za ostvarenje obilježja predmetnog kaznenog djela nije odlučno to što je optuženika u izvjesnoj mjeri provocirao S. L., pitajući ga: "što, ne možeš?", kao ni to da zbog ranijih dobrih odnosa s ovim oštećenikom optuženik nije imao posebnih motiva za svoje ponašanje prema oštećeniku. Kod kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH subjektivna činjenica, dakle motiv, ne predstavlja obilježje ovog kaznenog djela.

Neosnovano također žalitelj prigovara i utvrđenju onih odlučnih činjenica koje se odnose na optuženikovo postupanje prema oštećenom J. M., pri čemu ističe da optuženik nije oštećeniku prijetio niti nakon što ga je ovaj, a također i one koji su ga poslali, slao u p.m., niti se na bilo koji drugi nasilni način ponašao, iako je bio naoružan, već mu je rekao da ga je poslao iz štaba TO D. Ž.. Dakle optuženik ni u žalbi ne negira da je ovom oštećeniku lupao na vrata, govoreći mu da ustane i da ga vodi na strijeljanje. Nadalje, žalitelj potpuno neživотно i nelogično rezonira da uslijed takvog ponašanja optuženika kod oštećenika J. M. i tada prisutne njegove žene i dvoje maloljetne djece nije došlo do straha, čak i bez obzira na okolnost da na rečenu uvredu koju je njemu i njegovim pretpostavljenima oštećenik uputio, nije poduzimao daljnje nasilne ili prijeteće radnje.

Po ocjeni drugostupanjskog suda, niti ona druga optuženikova ponašanja koja se spominju u žalbi, a to su njegovo ponašanje prema svećeniku A. K. prilikom izгона, kao i njegova upozoravanja nesrpskom življu u selu da će se izložiti opasnosti ako se ne povinuju naredbama štaba TO, ne dovode u ozbiljnu sumnju pravilnost utvrđenja činjeničnog stanja kako je to navedeno u prvostupanjskoj presudi. Naime, takva ponašanja ne isključuju iznijeta utvrđenja, nego stoje kao činjenice koje imaju značenja za odmjeru kazne, što je prvostupanjski sud optuženiku i uzeo u obzir pri donošenju odluke o kazni, jednako tako kao što na utvrđenje objektivnog učina i subjektivnog odnosa počinitelja spram djela u bitnome ne utječe okolnost da se optuženik našao u situaciji kada je bio mobiliziran kao stražar štaba TO okupacijskih vlasti i slijedom toga se našao u situaciji kada je morao uzeti uniformu i oružje za vršenje dodijeljene mu dužnosti, a potom da je glumio lojalnost da bi sačuvao život. Naime, tijekom ovog kaznenog postupka nisu bili izvedeni dokazi na temelju kojih bi se moglo zaključiti da je optuženiku prijetila ozbiljna opasnost za život i tijelo ili da je postojao kakav drugi razlog za isključenje protupravnosti u smislu općih odredbi OKZRH, a niti žalitelj u tom pravcu nudi kakve nove dokaze. Zbog toga je prvostupanjski sud potpuno i pravilno utvrdio da se u ponašanju optuženika stječu svi potrebni objektivni i subjektivni elementi obilježja kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH.

Na žalbu državnog odvjetnika i opt. S. P. zbog odluke o kazni:

Državni odvjetnik zalaže se za strožu kaznu, smatrajući da postoje otegotne okolnosti i to stupanj kaznene odgovornosti, pobude iz kojih je djelo počinjeno, jačina povrede zaštićenog dobra i okolnosti počinjenja djela, odnosno da su one olakotne okolnosti koje je prvostupanjski sud utvrdio i uzeo u obzir, bile precijenjene.

Opt. S. P. svoju žalbu zbog odluke o kazni ne obrazlaže.

Po ocjeni drugostupanjskog suda u prvostupanjskoj presudi pravilno su utvrđene i cijanjene sve one okolnosti koje po čl. 37. OKZRH utječu na odabir i odmjeru kazne. Utvrđene olakotne okolnosti, svaka za sebe i u svojoj ukupnosti opravdale su tzv. sudsko ublažavanje kazne po čl. 38. toč. 2. OKZRH, Zato je bilo opravdanja za očekivanje da se osudom S. P. na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine ostvari svrha kažnjavanja unutar opće svrhe krivičnih sankcija po čl. 31. u svezi s čl. 5. st. 2. OKZRH. Pri tome olakotne okolnosti, koje je utvrdio i cijenio kao posebno izražene olakotne okolnosti, nisu bile precijenjene. Osim toga prvostupanjski sud je uzeo u obzir i stupanj kaznene odgovornosti (direktni umišljaj), a također i jačinu povrede zaštićenog dobra (radi se o jednom slučaju nanošenja teških tjelesnih ozljeda i u jednom slučaju zastrašivanja), što ni prema ocjeni drugostupanjskog suda, po opsegu i intenzitetu ne nadilazi ona nečovječna postupanja, koja inače predstavljaju samo obilježje predmetnog kaznenog djela, jednako kao što to otegotnu okolnost ne predstavlja niti utvrđeno ponašanje optuženika u iznijetim okolnostima počinjenja djela, dakle okupacije koja također predstavljaju obilježja ovog kaznenog djela, i to zato jer svojim ponašanjem optuženik nije iskočio iz ovih okvira. Najzad, državni odvjetnik bez ikakvog osnova u izvedene dokaze, a također i bez određenih razloga, kao otegotnu okolnost ističe pobude s kojima je navodno optuženik postupao. Prvostupanjski sud inače nije utvrdio posebne pobude kod optuženika koje bi mogle biti cijanjene kao otegotna okolnost u pravilnoj primjeni odredbe čl. 37. OKZRH.

Zbog navedenih razloga prvostupanjski sud nalazi da je prema optuženiku bilo opravdano primijeniti odredbe čl. 38. toč. 2. u vezi čl. 39. st. 1. toč. 1. OKZRH o ublažavanju kazne i optuženiku odmjeriti kaznu zatvora u minimumu kazne koja se po ovom Zakonu može izreći.

Na žalbu opt. S. P. zbog odluke o kazni drugostupanjski sud daje ocjenu da je ova žalba neosnovana već zbog razloga što je optuženiku izrečena kazna zatvora u visini općeg minimuma, dakle ona kazna koja se po zakonu, kao najblaža u datom stanju stvari, može izreći, pa se ovog žalitelja upućuje na razloge prvostupanjske presude glede odluke o kazni.

Slijedom navedenih razloga drugostupanjski sud je po čl. 387. ZKP odlučio kao u izreci.

U Zagrebu, 17. prosinca 2003. godine

Zapisničar:
Vojimir Katić, v. r.

Predsjednik vijeća:
mr. Branko Zmajević, v. r.